

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Traducerea și permisiunea de republicare au fost oferite sub autoritatea Direcției Generale Agent Guvernamental, Ministerul Justiției al Republicii Moldova (www.agent.gov.md). Permisiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

The present text and the authorisation to republish were granted under the authority of the Governmental Agent's General Department from the Ministry of Justice of the Republic of Moldova (www.agent.gov.md). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Direction générale de l'Agent gouvernemental du Ministère de la Justice de la République de Moldova (www.agent.gov.md). L'autorisation de republier cette traduction a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SECȚIA A TREIA

CAUZA RIMSCHI c. REPUBLICII MOLDOVA

(Cererea nr. 1649/12)

HOTĂRÎRE

STRASBOURG

13 ianuarie 2015

DEFINITIVĂ
13/04/2015

Această hotărîre poate fi supusă unei revizuii editoriale

În cauza Rimschi c. Republicii Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a Treia), întrunită într-o Cameră compusă din:

Josep Casadevall, *președinte*,

Luis López Guerra,

Ján Šikuta,

Dragoljub Popović,

Kristina Pardalos,

Johannes Silvis,

Valeriu Grițco, *judcători*,

și Stephen Phillips, *grefier al Secției*,

Deliberând la 16 decembrie 2014 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărîre, care a fost adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. Cauza a fost inițiată prin cererea (nr. 1649/12) depusă la 16 septembrie 2011 contra Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Valentin Rimschi („reclamantul”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl I. Rotaru, avocat care își desfășoară activitatea în Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl L. Apostol.

3. Reclamantul s-a plîns, în particular, că arestarea sa preventivă nu a fost bazată pe motive relevante și suficiente.

4. La 13 aprilie 2012 cererea a fost comunicată Guvernului.

ÎN FAPT**I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI**

5. Reclamantul s-a născut în 1952 și locuiește în Chișinău. La momentul evenimentelor el activa în calitate de colaborator științific și era membru al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

6. La 21 iulie 2009, reclamantul a fost reținut, fiind acuzat de săvîrșirea infracțiunii de fabricare și punere în circulație a banilor falși. De atunci, el a fost deținut în stare de arest preventiv pe durata urmăririi penale și a judecării cauzei în fond. Inițial mandatul de arestare a fost prelungit în fiecare lună, iar după remiterea cauzei judecătorei Iaoveni, o dată la trei

luni. De fiecare dată motivele invocate pentru menținerea în stare de arest au fost că, infracțiunea imputată reclamantului se considera drept una deosebit de gravă, pentru care legea prevedea pedeapsa cu închisoarea de pînă la 15 ani, cauza penală era complexă și că, în caz de eliberare, el ar fi putut să împiedice la stabilirea adevărului în procesul penal sau să coopereze cu alți inculpați, să se ascundă sau să săvîrșească alte infracțiuni.

7. Ultimele două prelungiri ale măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința reclamantului, pînă la depunerea prezentei cereri la Curte, au fost la date nespecificate în mai și august 2011. Reclamantul a susținut că nu a existat nici un risc că el putea să împiedice la stabilirea adevărului în procesul penal, deoarece toți martorii și părțile în proces au fost deja audiate și toate probele au fost examinate de instanța de judecată. De asemenea, el a susținut că nu au existat temeiuri care să justifice că el ar fi putut să se eschiveze de la organele de drept sau să săvîrșească alte infracțiuni și că, el a solicitat să-i fie aplicată măsura preventivă arestul la domiciliu, în cazul în care el nu putea fi eliberat. Reclamantul a susținut, de asemenea, că potrivit articolului 186 alineatul 8, după trimiterea cauzei în instanța de judecată, termenul arestării preventive nu poate depăși șase luni, cu excepția altor cazuri excepționale.

8. Judecătoria Ialoveni a respins argumentele reclamantului și, bazîndu-se pe aceleași motive invocate anterior, a prelungit măsura preventivă sub formă de arest preventiv pentru o perioadă de trei luni. Instanța de judecată a precizat că această cauză era excepțională în sensul articolului 186 aliniatul 9 din Codul de procedură penală. Încheierile din lunile mai și august 2011 conțin formulări similare. Apelurile reclamantului declarate împotriva acestor încheieri au fost respinse de către Curtea de Apel Chișinău.

9. La 30 ianuarie 2012, reclamantul a fost recunoscut vinovat și i s-a stabilit o pedeapsă de doisprezece ani închisoare. La 10 aprilie 2013, Curtea de Apel Chișinău a respins apelul declarat de către reclamant și Curtea nu a fost informată despre procedura în fața Curții Supreme de Justiție.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

10. Prevederile relevante din Codul de procedură penală sunt:

“Articolul 176. Temeiurile pentru aplicarea măsurilor preventive

(1) Măsurile preventive pot fi aplicate de către procuror, din oficiu ori la propunerea organului de urmărire penală, sau, după caz, de către instanța de judecată numai în cazurile în care există suficiente temeiuri rezonabile de a presupune că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organul de urmărire penală sau de instanță, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal ori să săvîrșească alte infracțiuni, de asemenea ele pot fi aplicate de către instanță pentru asigurarea executării sentinței.

...

(3) La soluționarea chestiunii privind necesitatea aplicării măsurii preventive respective, organul de urmărire penală și instanța de judecată vor lua în considerare următoarele criterii complementare:

- 1) caracterul și gradul prejudiciabil al faptei incriminate;
- 2) persoana bănuțitului, învinutului, inculpatului;
- 3) vîrsta și starea sănătății lui;
- 4) ocupația lui;
- 5) situația familială și prezența persoanelor întreținute;
- 6) starea lui materială;
- 7) prezența unui loc permanent de trai;
- 8) alte circumstanțe esențiale. ”

“Articolul 186. Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

...

(8) După trimiterea cauzei în instanța de judecată, termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest, din ziua primirii cauzei în instanța de judecată și pînă la pronunțarea sentinței, nu poate depăși 6 luni, dacă persoana este învinuită de săvîrșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa maximă de pînă la 15 ani închisoare...

(9) După expirarea termenelor stabilite la alin. ...(8), termenul judecării cauzei cu menținerea inculpatului în stare de arest poate fi prelungit doar în cazuri excepționale, la demersul procurorului, printr-o încheiere motivată a instanței care judecă cauza ...”

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCĂRE A ARTICOLULUI 5 §§ 3 ȘI 4 DIN CONVENȚIE

11. Reclamantul s-a plîns în temeiul articolului 5 § 3 din Convenție despre durata detenției sale și lipsa motivelor relevante și suficiente pentru aceasta. Articolul 5 § 3 din Convenție prevede:

”Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

12. Reclamantul s-a plîns, de asemenea, în temeiul articolului 5 § 4 din Convenție, că procedura privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința sa a fost ilegală, deoarece instanțele judecătorești au omis să examineze argumentele invocate de el în favoarea eliberării sale. Articolul 5 § 4 din Convenție prevede:

”4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.”

A. Admisibilitatea

13. Curtea notează că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul articolului 35 § 3 (a) din Convenție. În continuare, Curtea notează că aceasta nu este inadmisibilă din orice alte temeiuri. Prin urmare, aceasta trebuie să fie declarată admisibilă.

B. Fondul

14. Reclamantul a afirmat că durata detenției sale a fost excesiv de lungă și nu s-a bazat pe motive relevante și suficiente.

15. Guvernul nu a fost de acord cu afirmația reclamantului și a susținut că detenția reclamantului a fost justificată de complexitatea procesului penal și a fost necesară, deoarece reclamantul putea să împiedice la stabilirea adevărului în procesul penal sau să se eschiveze de la răspunderea penală.

16. Curtea reiterează că articolul 5 din Convenție se află în prima categorie de drepturi fundamentale care protejează securitatea fizică a unui individ (a se vedea, *Medvedyev și alții c. Franței* [MC], nr. 3394/03, § 117, CEDO 2010) și că importanța sa este covârșitoare. Scopul său primar este de a preveni privarea de libertate arbitrară și nejustificată (a se vedea, de exemplu, *Lukanov c. Bulgariei*, 20 martie 1997, Rapoarte 1997 II, § 41; *Assanidze c. Georgiei* [MC], nr. 71503/01, § 171, CEDO 2004 II, § 46; și *Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei* [MC], nr. 48787/99, § 461, CEDO 2004 VII).

17. Prezumția este în favoarea eliberării. După cum s-a stabilit în cauza *Neumeister c. Austriei* (hotărîrea din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, p.37, § 4), partea a doua a articolului 5 § 3 nu oferă autorităților judiciare o alegere între a-l judeca pe acuzat într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procesului. Pînă la condamnare, el trebuie prezumat nevinovat și scopul esențial al dispoziției în cauză este de a cere eliberarea sa provizorie odată ce necesitatea continuării detenției a încetat (*McKay c. Regatului Unit* [MC], nr. 543/03, § 41, CEDO 2006...).

18. Persistența suspiciunii rezonabile că persoana arestată a săvîrșit o infracțiune este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea continuării detenției, însă după o anumită perioadă de timp nu mai este suficientă. În asemenea cauze, Curtea trebuie să stabilească dacă alte motive oferite de instanțele judecătorești au justificat necesitatea continuării privării de libertate. În cazul în care asemenea motive au fost “pertinente și suficiente”, Curtea, de asemenea, trebuie să stabilească dacă autoritățile naționale au dat

dovadă de o “diligență specială” în administrarea proceselor (a se vedea *Labita c. Italiei* [MC], nr. 26772/95, §§ 152 și 153, CEDO 2000-IV).

19. O persoană acuzată de o infracțiune trebuie întotdeauna eliberată în cursul procesului cu excepția situației în care statul poate demonstra că există motive “pertinente și suficiente” pentru a justifica continuarea detenției (*Yağcı și Sargin c. Turciei*, hotărîre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319 A, § 52).

20. Articolul 5 § 3 din Convenție nu poate fi interpretat ca autorizînd în mod necondiționat detenția preventivă, sub rezerva că aceasta nu poate dura decît o anumită perioadă de timp. Justificarea oricărei perioade de detenție, indiferent cît de scurtă, trebuie în mod convingător demonstrată de către autorități (*Belchev c. Bulgariei*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

21. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea notează că măsura preventivă sub formă de arest preventiv în privința reclamantului a fost prelungită de mai multe ori - pe baza acelorași temeuri de fiecare dată - pe parcursul perioadei mai mult de treizeci de luni. Motivele par să fi fost limitate la parafrizarea temeiurilor pentru aplicarea arestului preventiv prevăzute de Codul de procedură penală, fără a se explica cum acestea sunt aplicabile situației reclamantului. Instanțele judecătorești nu au motivat care au fost probele ce justificau că reclamantul putea să se eschiveze de la organele de drept sau să săvîrșească alte infracțiuni, nici nu au motivat cum putea reclamantul să împiedice la stabilirea adevărului în procesul penal sau să influențeze martorii după doi ani de la începerea urmăririi penale. Prelungirea automată și în mod generalizat a măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința reclamantului a fost, de asemenea, dovedită de către ultimele două încheieri - mai și august 2011 (a se vedea paragraful 8 supra) - în care instanțele judecătorești au reutilizat același text, schimbînd doar datele. Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite Curții să conchidă că măsura preventivă sub formă de arest preventiv aplicată în privința reclamantului pentru mai mult de treizeci de luni a fost excesiv de lungă și nu a fost bazată pe motive rezonabile și suficiente. Prin urmare, a fost încălcat articolul 5 § 3 din Convenție.

22. Avînd în vedere cele de mai sus, Curtea hotărăște că nu se ridică o problemă distinctă în temeiul articolului 5 § 4 din Convenție.

II. ALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

23. În cererea sa inițială, reclamantul s-a plîns, de asemenea, că detenția sa prelungită a încălcat dreptul său la prezumția de nevinovăție și, prin urmare, a fost contrar articolului 6 § 2 din Convenție. De asemenea, el a susținut că a fost supus unor presiuni psihologice și fizice în timpul interogatoriului. Cu toate acestea, el nu a prezentat careva probe în legătură cu aceste plîngerii. În astfel de circumstanțe și avînd în vedere documentele din dosar, Curtea nu distinge nici un semn al unei încălcări în legătură cu

aceste plîngeri. Prin urmare, acest capăt de cerere trebuie să fie declarat inadmisibil în sensul articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

24. Articolul 41 din Convenție prevede:

“Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decît o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

25. Reclamantul a pretins suma de 13803 euro (EUR) pentru prejudiciul material și 100000 EUR pentru prejudiciul moral. În ceea ce privește prejudiciul material, reclamantul a susținut că suma pretinsă reprezintă venitul ratat sub formă de plăți salariale pe parcursul detenției sale.

26. Guvernul a susținut că nu există o legătură de cauzalitate între prejudiciul material pretins și încălcarea invocată de reclamant. În ceea ce privește suma pretinsă pentru prejudiciul moral, Guvernul a contestat pretenția și a susținut că aceasta trebuie să fie respinsă.

27. Curtea nu a stabilit existența unei legături de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins; prin urmare, Curtea respinge această pretenție. Pe de altă parte, Curtea acordă reclamantului suma de 3000 EUR pentru prejudiciu moral.

B. Costuri și cheltuieli

28. De asemenea, reclamantul a pretins suma de 3000 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate în fața instanțelor judecătorești naționale și Curții.

29. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant și a susținut că el nu a prezentat dovezi pentru a justifica pretențiile sale.

30. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și cheltuielilor sale decît dacă se va constata că au fost efectiv și în mod necesar suportate și erau rezonabile în quantum. În prezenta cauză, Curtea notează că reclamantul nu a prezentat nici o dovadă cu privire la suma pretinsă. Prin urmare, Curtea respinge pretențiile reclamantului cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Penalități

31. Curtea consideră că este corespunzător ca penalitatea să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibile plîngerile invocate în temeiul articolului 5 §§ 3 și 4, iar restul cererii inadmisibilă;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat articolul 5 § 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze plîngerea invocată în temeiul articolului 5 § 4 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că Statul pîrît trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărîrea va deveni definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 din Convenție, suma de 3000 EUR (trei mii euro), plus orice taxă care poate fi percepută, care va fi convertită în valuta națională a Statului pîrît conform ratei de schimb aplicabile la data executării hotărîrii;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus pînă la executarea hotărîrii, urmează să fie plătită o penalitate la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întîrziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la reparația echitabilă.

Redactată în limba engleză și notificată în scris la 13 ianuarie 2015, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Stephen Phillips
Grefier

Josep Casadevall
Președinte